

Redazione.
Bureau.
giore generale
co.
fficialmente:
italiano:
uni ricognizioni
ointe.
balcanico:
a, vi furono com-
o ad ovest della
i Krševac furono

fficialmente:

italiano:
riparti del batta-
ssa N. 163 hanno
che altre volte molte
battiva.

balcanico:
one combattiva di

orava orientale e
nale fallirono.

giore generale.

iere generale

u comunica:

17. ottobre 1918.

occidentale:

ame ritirato il no-

di Thourout-Cool-

gamento con ciò

issimo fuoco,

gli attacchi in-

postre nuove posi-

ci segui ieri mo-

ronte fra Lille e

Allennes-Le Ma-

della Selle l'av-

elle nostre linee:

continuato cannone-

n de parte del-

nuove vittime fra

cesi. Sul fronte

francesi a nord

orti attacchi fran-

nuove linee. Ad

Champigne-

e di fronte agli

sulla riva ori-

enico fallirono.

d-orientale:

nte fra Jagodina

rava occidentale.

parziali pronun-

ti.

u comunica:

8 ottobre 1918.

ccidentale:

sgomberato al-

Francia setten-

Tourcoing, Rou-

dinati nelle linee

enemico ci incalzò

o più numerose.

glesi, che a nord

gs, furono ribu-

Cateau e l'Oise

tarono nuove

ezzi di combat-

ente. Da ambo i

allirono dinanzi

o a ripetuti at-

meriglio gli at-

fallitoni. Fallit-

contro l'Oise a

el nemico sul-

spinti. Ad ovest

vennero esce-

niche coronate

Ludendorff.

all'Austria

comunica uf-

ria non verrà

la Germania

ultima nota di

lla nota di

ano i giornali,

nuova seduta

in cui si dovrà

sfinitivo tenore

L'invito della

ma del pome-

rednik.

mjenjstva.

a svojii, prija-

mu je njegova

Rijeci dneva

Smotra Dalmatinska

Dodatak „Objavitelju Dalmatinskomu“

(La Rassegna Dalmata)

Cijena je na godinu «Objavitelju Dalmatinskomu» i «Smotri Dalmatinskoj» za Austro-Ugarsku Kr. 16.—; samom «Objavitelju Dalmatinskomu» Kr. 8.—; samoj «Smotri Dalmatinskoj» Kr. 10.—; Na polugodište i na tri mjeseca plaća se surazmerno. Pojedini brojevi stoež 20 para, a zastareni para 30.

Pitanja za predbrojbu, uz koja nema dotičnih sveta, ne će se ni u kakav obzir uzeti; pitanja za uvrstite, uz koja nema prilike preplatiti, bili će povraćena. — Preplate se šalju poštanskim putnicama. — Rukopisi se ne vraćaju. — Neplaćena se pisma ne primaju. — Pisma i novice treba šaljati Uredju Objavitelju Dalmatinskog u Zadar.

IZLAZI SRIJEDOM I SUBOTOM

Velika bitka na zapadu.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Izvještaji njemačkog velikog glavnog stana.

BERLIN, 19. Wolff-Bureau javlja:
Veliki glavni stan 19. oktobra 1918.

Zapadno bojište:

Izmegju Brügge i Lysa više je neprijateljskih napada odbijeno. Kod Kortryka suzbismo odio neprijatelj koji se još držao na istočnoj obali Lysa; te su ostajeni neprijateljevi pokušaji da prege riječu.

Izmegju Le Cateau i Oise protivnik je nastavio svoje žestoke napade; on je prodro jugoistočno od Le Cateau do Bazuela i u Audignyku šumu do južne ivice od Wassignyja. Na ostaloj širokoj napadu fronti neprijateljski juriš propade. Jurišem preotresmo Bazuel. Južno od Aisonville odobrime sive neprijateljske napade. Tamo odmaknusmo u noći naše linije od protivnika.

Na Oisi kod Orignya novi neprijateljski napadi propado. Neprijatelj je nastavljao svoje napade kod Olizija i Grand Pré-a, te se učvrstio na istočnoj obali Aisne kod Vandu i Falaise. Propadoše pred našim linijama napadi što ih Francuzi i Amerikanci ponovile između Olizija i Grand Pré-a. Sobe strane Meuse ometajuča vatru i pješački okrušaji.

BERLIN, 20. Wolff-Bureau javlja:
Veliki glavni stan, 20. oktobra 1918.

Zapadno bojište:

U Flandriji napustismo, nastavivši kretnje javljene dana 18. oktobra Brügge, Thielt, Kortryk te se smjestimo u nove pozicije. Navečer neprijatelj se nalaziće jugoistočno od Sluisa na belgijsko-holandskoj granici, pak zapadno od Maldegema i Ursela i kod Doeja i Markegema. Sjeveroistočno od Kortryka on se zagoni sa odijeljevima preko Lysa; južno od Kortryka dopre do ceste Kortryk-Tournay te pogje za nama s obe strane Douaia do istočno od linije Orchies-Marchiennes. Na bojnoj fronti između Le Cateau i Oise bilo je jučer počinjeno. U našim novim linijama na kanalu Sambre-Oise i na Oisi u borbenom smo dodiru s neprijateljem. Odbismo neprijatelj koji je napadao sjeveroistočno od La Fere i na sjevernoj obali Serre; na isti način propadoše im i jaki napad južno od Cresy. Na cesti Laon-Marle neprijatelj se učvrsti u malim dijelovima naše pozicije. S obe strane nizine Souche odobrime neprijatelja nakon žestoka boja. Neprijatelj napade, nakon jakih artiljerijskih priprema, na sjevernoj obali Aisne te potisne nešto naše predstraze sjeveroistočno od St. Germanona. Budite, gospodine, još jednom uvjereni o mojem najvećem poštovanju.

Odgovor Wilsona na notu austro-ugarske Vlade.

WASHINGTON, 19. Vijest Agencije Reuter. Tekst odgovora Sjedinjenih Država na austro-ugarsku notu dana 4. oktobra, kako je upravljen od državnog odjela, preko švedskog poslanika u Washingtonu švedskom, ministru spoljašnjih posala glasi:

Državni odio 18. oktobra 1918.

Gospodine! Čast mi je potvrditi, da sam primio Vašu notu dana 7. oktobra, kojom ste dostavili predsjedniku jednog saopšćenje austro-ugarske vlade. Sad mi predsjednik nalaže, da Vas zamolim da budeš tako ljubozitno da dostavite preko Vaše vlade c. i. k. vlasti ovaj odgovor.

Predsjednik smatra svojom dužnosti javiti austro-ugarskoj vladi, da se on ne može baviti s tim prijedlogom te vlade, jer od časa njezine poruke dana 8. januara nastavio neki dogajaj od najveće važnosti, koji su morali da promijene nadležnost i odgovornost vlade Sjedinjenih Država. Izmegju uvjjeti što ih onda formulisao predsjednik, bio je ovaj: «Narodima Austrije-Ugarske, čije mjesto između naroda želimo da bude zaštiteno i obezbeđeno, ima se zajamčiti da se mogu najslobodnije autonomije razvijati.»

Otkad su ove riječi napisane i pred Kon-

gresom izrečene, vlada Sjedinjenih Država primizne, da postoji ratno stanje između Cehoslovačke i njemačke kao god i austro-ugarske carevine, i da je češko-slovačko nacionalno vijeće doista jedna zaračena vlada, koja ima primjerenu vlast da upravlja vojničkim i političkim poslima Cehoslovačak. Ona je u najširem opsegu priznala i pravdost težnja za nacionalnom slobodom Južnih Slavena. Doradi toga predsjednik više ne može da prizna jedino autonomiju tih naroda kao osnovu za mir, već je prinujen jednako zahtijevati, da oni, a ne on, sude o tome koja će akcija sa strane austro-ugarske vlade udovoljiti aspiracijama i shvaćanjem tih naroda o njihovim pravima i njihovu sudbinu kao članovima zajednice naroda. Budite, gospodine, još jednom uvjereni o mojem najvećem poštovanju.

Robert Lansing.

BEČ, 21. Švedski poslanik predao je danas na ministarstvu spoljašnjih posala odgovor vlade Sjedinjenih Država Amerike na notu austro-ugarske vlade dana 4. oktobra. Tekst tog odgovora slaze se sa engleskim tekstom, što je telegrafski bio saopšten na osnovu vijesti agencije Reuter dana 19. o. m., slijedi u prvoj stavci na mjesto riječi «nadležnost» mora da glasi «držanje».

Odgovor njemačke vlade Wilsonu.

BERLIN, 22. Wolff Bureau javlja: Njemački odgovor na američku notu dana 14. oktobra 1918. glasi:

Kad je njemačka vlada primila prijedlog o napuštanju zapremljenoj zemljisti, ona je od tog polazila, da se postupanje pri tom napuštanju i uvjeti za primjericima i pripushtati prosugivanju vojnicih stručnjaka, i da se uzajamni razmjer

snaga na fronti ima stavljeni kao podloga pogodbama, koje to obezbižuju i jamče. Njemačka vlada prepričala predsjedniku da nadjie prigodu, da uredi potankosti. Ona se nuda, da predsjednik Sjedinjenih Država neće odobrati nikakva prghteva, koji se ne bi slagao sa čašću njemačkog naroda i ne bi utiraо put pravednemu miru. Njemačka vlada se ograjuje protiv prigovora radi nezakonitih i nečovječnih djela, s kojima se okrivljuje sve njemačke kopnene i pomorske snage, te tim i njemački narod. Rušenja će vazda biti nužna da se zaštiti uzmicanje, te su dote i po međunarodnom pravu dopuštena. Njemačkim je četama najstrože paregrieno da štedi privatnu imovinu i da se pučanstvo staraju koliko mogu. Desli se i unatoč tome koji prekršaj, tad su krivci kažnjeni. To vrijedi i za potopljenja lagija i čamaca za spasavanje s osobama ukrcanjem, i za svojevoljno uništanje.

Njemačka vlada predlaže, da se o svim tim tačkama dađu činjenice, objasni od jednog neutralnog povjerenstva. Da ukloni sve što može da oteče djelo oko mira, izdane su, po uputu njemačke vlade, naredbe svim zapovjednicima podmornicima, da ne torpeduju putničke ladjice; pri čemu ne može se iz tehničkih razloga preduzimati jamstvo, da će se zapovijed stići svakog podmornici, koja je na moru, prije neg se povrati.

Kao osnovni uvjet za mir Predsjednik kaže, da se mora odstraniti vlast, koja se po sebi ne može kontrolisati, koja se osniva na samovolji i koja može po svojoj volji da poremeti mir na svijetu. Na to njemačka vlada odgovara: U Njemačkoj pučko predstavništvo nije do sada uticalo kod sastavljanja vladi, te nije odlučivalo o ratu i miru. Ali u tome je nastupio temeljni preokret. Dova je vlada obrazovana u potpunom sporazumu sa željama pučkog zastupništva, koje je proizašlo iz jednako, tajnog, neposrednog izbornog prava. U njeni članove spadaju vođe velikih stranaka u Reichstag. Ni u buduće neće nijedna vlada nastupati službi ili je dalje vršiti, ako ne uživa povjerenje većine u Reichstagu. Odgovornost državnog kancelara prema pučkom zastupništvu zakonito je proširena i obezbeđena. Prvo je djelo nove vlade bilo to, što je Reichstag predložila, da se ustav carevine tako promijeni, da bude nužno pristajanje pučkog zastupništva kad se odlučuje o ratu i miru. Jamstvo za trajanje ovog sistema ne osniva se samo na zakonitom garancijama, već i na nepokolebitivoj volji njemačkog naroda, koji u svojoj velikoj većini stoji za tim reformama, te traži da se one energično dalje vode. Na predsjednikovo pitanje, s klim on i vlade što su udržene protiv Njemačke imaju posla, može se bistro i uistinu odvratiti, da ponuda mira i primjera potječe od jedne vlade, koja se osjeća slobodna od svakog nasilja i neodgovornog utjecaja, naime od pristajanja goleme većine njemačkog naroda.

Berlin, 20. oktobra 1918.

Sof, državni tajnik.

Izvještaji austrijskog-ugarskog glavnog stana od 19 i 20. oktobra nalaze se u «Objavitelju Dalmatinskog».

Individu s različitim mentalitetom, s različitim nazorima o dužnosti i s kratkovidiom, sebičnim stanovištem u pretežnoj množini slučajeva, ne će za taj interes mnogo žrtvovati, jer ljubost zalo uopće još nije dozrolo. Mjesto pojedincu mora da dake da stupi cijelina, dotično oni faktori, koji predstavljaju tu cijelinu.</p

zastupa njemački narod u Austriji prema zajedničkoj i austrijskoj vlasti kao god i prema ostalim narodima i da pripremi stajalište njemačke Austrije na pregovorima o miru. Egzekutivni je odbor ovlašten da za teju svoj rad namiruje nužne izdatke i da u tu svrhu načini zajam. Na kraju izrazuje se u prijedlogu spremnost zastupnika njemačkog naroda u carevinskom vijeću da na osnovu još postojećeg ustava učestvuje u svim onim mjerama, što su potrebite da se obezbeđi pravni i gospodarski život, dok se ne preuzmu sve državne obveze.

Pošto je ova zajednička rezolucija primljena, predsjednik Seitz izjavljuje, da je tim privremenim narodnim skupštinama njemačke Austrije obrazovan. Zatim razni strančki vogue čine svoje izjave; naročito Steinwender u ime njemačkih nacionalnih stranaka i Schraffl u ime kršćanskih socijalaca izjavljuju da oni ostaju pri državnom monarhičnom obliku. Adler kaže, da će socijalni demokrati ispuniti složno sa ostalim članovima narodne skupštine dužnost svoju, a da za to ne napuste načela socijalnih demokrata. Adler cita izjavu, u kojoj se izriče spremnost da se udrže sa drugim susjednim narodima u jedan slobodan savez narodâ, ako ovi hoće da to učine pod uvjetima što se mogu primati; inače njemačka austrijska država moralna bi se priključiti njemačkoj carevini kao posebna savezna država.

Sjednica «Narodnog Vybora» u Pragu.

PRAG, 21. Saopćenje o jučerašnjoj sjednici «Narodnog Vybora» (narodnog odbora) kaže, da ćeško pitanje nije sad više pitanje što spada u uređivanje unutrašnjih pitanja Austrije Ugarske; to je već jedno međunarodno pitanje, pa će se rješiti zajedno sa svim svjetskim pitanjima. Ono se ne može rješiti bez pristajanja i sporazuma onog dijela naroda, koji je međunarodno već priznat i koji se nalazi izvan čeških granica. Češko pitanje ne može se drukčije rješiti nego apsolutnoum državnom samostalnošću češko-slovačke otadžbine. «Narodni Vybor» protestuje odlučno protiv toga, što Magjari podmeću svijetu da naša braća Slovaci neće da sastavljaju jednu državu jedinstvo sa narodom, kojega su oni nerazdjeljivi dio. Slovaci najbolje znaju što znače slobodštine što im Magjari obećavaju, jer oni na sebi sami iskušavaju kako se magjarski zakon o narodnosti izraguje u magjarskoj državnoj praksi. Slovaci znaju, da će se češki narod uvelike obrazovati, kad bude obezgrijao braći Slovacima sve njihove osobine i sve što trebaju da se razviju, jer oni sami znaju, da je bratsko ujedinjenje u zajedničkoj državi najbolje javstvo nove velike jezične, gospodarske i kulturne budućnosti svega češko-slovačkog naroda. Neka češkoslovački narod bude uvjeren, da će «Narodni Vybor», koji je danas jedini zakonit zastupatelj volje svega češko-slovačkoga naroda i svih njegovih stranaka, sve učiniti, da postigne svoj najviši cilj: sretnu budućnost slobodnog češko-slovačkog naroda.

Vijećanje ukrajinske konstituante u Lavovu.

LAVOV, 20. Ukrainska konstituanta vijećala je u prvoj meritornoj sjednici o radu za organizaciju; ona najprije zaključi, da se u Lavovu i Carnovicama obrazuju naročite delegacije i da se jučerašnji zaglavci ukrajinske narodne skupštine saopće preko naročitog odaslanstva austrijskoj i zajedničkoj vlasti.

CAREVINSKO VIJEĆE.

Gospodarska Kuća.

BEČ, 21. Foršt i drugi gragjanski češki članovi Gospodarske Kuće upravljaju ministru predsjedniku upit, u kojemu naglašuju svoju solidarnost sa težnjama za ustrojenjem češke države te izjavljuju, da namisao izražena u proglašu nije izvedljiva.

Predsjednik Windischgraetz prosjeduje protiv napadâ na Ugarsku i savezničku njemačku carevinu što su sadržani u upitu. (Zivahno pljescanje).

Graf Clam Martinic čini izjavu u ime svojih stranačkih drugova, u kojoj naglašuje, naprema Forštovom upitu, vjernost Austriji i dinastiji. (Zivahno odobravanje).

Miistar predsjednik Hussarek izjavljuje: Wilsonov odgovor ne daje nipošto povoda smatrati da je zapodijenuta izmjena misli prekinuta; šta više, pošto pomnivo proučimo sve momente Wilsonove depeše, nastavimo svoju akciju oko mira, pa čemo na njegovu notu odgovoriti. Makar kolike

brizi, a dužan je, da o svim njihovim prilikama vodi točnu evidenciju. «Češće valja da štitništvo preda jedan opširni izvještaj o stanju povjerenih mu štitnika.

Njegov rad popuna liječnik, koji je od štitništva po zvanju posebno zato određen te ima da vodi brigu o zdravlju i tjelesnom dobru štitnika.

Njemu, pa i štitniku po zvanju imaju da budu pri ruci još pomoćne sile, muškarci, a osobito žene, zato posebno obrazovane, praktične i vještice njezi djece. Njihova je zadatka, da se tačno informiraju o svim prilikama u kojima živi štitnik, kao što su stan, prehrana, tjelesna njega, moralni i društveni život obitelji, kod kojih su sirote smještene na prehranu i odgoj, i t. d., da paze na to, da li se doista provode naredbe liječnika i štitnika i napokon, a to je valjda najvažnije, da budu u stalnom ličnom saobraćaju sa siroćetom. Djełovanje takove «skrbnice» osobito je važno, kad je štitnik dojene ili malo dijete, a u svakom slučaju, kad je žensko-ga spola.

Osobito uspješan bit će rad svih triju faktora, dakle skrbnika, liječnika i «skrbnice» ako im isti štitnici ostaju povjereni od prvoga početka sve do punoljetnosti, što se dakako po mogućnosti obično i provodi.

Štitništvo po zvanju u opisanom je obliku uređeno danas već u mnogim državama, pokrajina ili bar u velikim gradovima, a pređnosti njegova pred pojedinačnim, privatnim štitništvom jasno se svuda ističe. Osobito se njegova pređnost pokazuje i u današnje doba, gdje je toliko djece osirotjelo,

bile teškoće, mi se opet nadamo da će rasprava o miru u skoro vrijeme oslobiti svijet od teških nevolja ovoga rata. Ministar predsjednik naglašuje, da je još od davnine bila osnova misao habsburške monarhije da svi njeni narodi imaju jednaku prava. S toga mogla je Austrija, a da ne zabaci u vrijedna uverjenja, pristati na Wilsonov program o miru. Preuregjene naših unutrašnjih prilika u svezi jedino sa korakom za mir, nego je i jedna unutrašnja nužda.

Zatim ministar predsjednik govori o cesarskom proglašu, koji je logična, nužna popuna koraka o miru. Ravnopravnost prava samoodređivanja najvažnije je ograničavanje samoodređivanja. Ne samo zastupanje prema vani i zajednička zaštita nego i stanoviti gospodarski odnosi tjeraju na prikupljanje snaga. Preuregjivanje prilika ima se naravno izvršiti jedino ustavnim putem i skupnim djełovanjem naroda. Vlada će svakako nastojati da promiće to unutrašnje preuregjivanje. Ako se u proglašu naglasila cjelokupnost ugarskih zemalja, to se već po sebi razumije. Tako isti nacin i buduća sudbina Bosne i Hercegovine ne spada u uži ustavni okvir, u kojemu se kreće preuregjivanje unutrašnjih austrijskih prilika. Ali i u tom pogledu budućnost mora da proistekne iz ukupnog rada odnosnih narodâ. Ne bi ni odgovaralo istoričkom zadatku Austrije, kad bi mi htjeli da se zauzmemo za obrazovanje ili uzdržavanje jedne samovoljne granice između dve velike jugoslavenske sklopke u monarhiji. Sto se tiče odnosa sa Ugarskom ministar predsjednik naglašava nuždu, da se preinači nagodba 1867 godine ostajući jednako pri osnovnoj misli pragmatičke sankcije. Budući će se odnosi s Ugarskom urediti na osnovu paritetne zaštite obostranih interesa.

Na kraju ministar predsjednik objašnjuje važne zadatke ovog časa, naročito problem o prehranjuvanju, finansijski problem i teški posao demobilizacije.

Na prijedlog baruna Becka Kuća odlučuje da se o izjavi ministra predsjednika zapodijene u srijedu rasprava.

Gospodska Kuća izvrši naknadne izbore u delegacije, te između ostalih izabrih bivšeg ministra spolašnjih posala Czernina za delegata.

Naredna sjednica u srijedu.

Zastupnička Kuća.

BEČ, 22. Ministar predsjednik Hussarek saopćuje u jednom dopisu poticaj ministra spolašnjih posala da se obrazuje odbor od 26 lica po primjeru glavnog odbora njemačkog Reichstaga, koji bi se popunio primjerenim brojem članova Gospodarske Kuće, i koji bi bio u trajnom dodiru sa opunoćenicima koji će se slati na konferenciju o miru.

Predsjednik Gross kaže, da on prepusta strankama, da eventualno prikažu prijedlog o izboru tog odbora.

Ministar predsjednik Hussarek najprije ponavlja jučerašnju izjavu o Wilsonovu odgovoru; zatim objašnjuje potanko cesarski proglaš te kaže, da je preuregjivanje unutrašnjih prilika u Austriji, za koje cesarski proglaš navješta načela, određeno za to, da se svakoj pojedinačkoj nacionalnoj državi zajamči samostalnost. To će preuregjivanje krepko štititi i zajedničke interese i svadje će im vrijednost pribavljati gdje je zajedničtvo životni uvjet svake pojedine države. To okupljanje svih snaga biće osobito potrebito, da se uspiješno i po pravu i pravčnosti riješe veliki zadaci, koji će biti posljedice rata, i da se do kraja ispune državne obvezne. Zakoniti kontinuitet traži, da se preuregjivanje izvrši zakonitim putem, pa i sama stvar zahtijeva da se razlike u međunarodnim nazivima i opreke u interesima izvršavaju mirno i sporazumno. Za to treba da se za preudešavanje unutrašnjih prilika udari putem međusobnog sporazuma, na kojemu će se narodi složiti upogled omogućenja svojih političkih slobodština i oblika međusobnih odnosa. Samoodređivanje treba da zadovolji sve stranke, da se ne bi sloboda jedinim obratila u nasilje za druge. Narod koji hoće da očuva svoje pravo samoodređivanja, mora da poštuje to pravo drugih naroda. Odbiti ideju o samoodređivanju bilo bi što i odbiti ideju o preuregjivanju; stoga moraju narodi odmah stupiti u pregovore; iz rezultata tih pregovora mora da izbjegi pravo svake pojedine države da samostalno odlučuje u svim pitanjima što se tiču slobodnog nacionalnog i kulturnog razvoja. Megijutim za one interese, koji se iz istoričke nužde i gospodarskog skopčanja mogu samo zajednički uspješno sačuvati, morala bi spremna volja svih odnosnih naroda zajamčiti zajedničko postupanje.

Govoreći o načonalnom vijećima, što će se obrazovati, ministar predsjednik izjavljuje: Vlada

da se za njih niti ne može da nagije dovoljno pravništvo.

Kod nas u Dalmaciji, gdje su štitničke prilike još mnogo crnije nego u drugim pokrajimama, kako sam doznala od pozvanih strana te inači prigode da se i sama osvjeđim, svakako bi bilo nužno, da se «zvanično štitnišvo» što prije uredi. Za početak mogla bi se organizacija provesti u ograničenom opsegu, na pr. protesti samo na sudbene kotare, u kojima bi se našlo prikladnji ljudi, koji bi se primili zaštitne zvanične štitnike. Organizacija bi se dalje za prvi mah mogla nešto čeđnije uređiti; tako bi se na pr. izostavio liječnik ili «skrbnica». Svakako bi i to bilo bolje, nego da prilike ostanu pri starome, kao što su sada. Pokrajina sama, već općine ili «Dalmat. pokr. uređ. c. k. zaklade za ratne udovice i siročad te skribi za djecu i mladž» mogli bi uređiti u instituciju i time postaviti čvrst temelj cijeloj, za narodni razvitak toliko važnoj akciji skribi za djecu i mladž. Mislim, da bi za to bio najpozvaniji spomenuti pokrajinski uređ, koji već u mnogim sudbenim kotarima ima svoje podrgjene «Kotarske urede». On bi s tim svojim podružnicama mogao biti nosilac zvaničnoga štitništva, a izvrsnici bi imali biti od njih postavljeni organi. Da se oni za svoje zvanje osposebne, trebalo bi za njih uređiti u Zadru ili Splitu informativni tečaj poput sličnih tečajeva u drugim pokrajinama.

Pomenuti je uređ doista i počeo već radići na tom polju, pa je željeti, da ga sretno i provede.

Mila Primožić.

će nastojati da bude neprekidno u dodiru sa nacionalnim vijećima, da krepko podupre rad njihovih odbora, a gdje bude potrebito da sama prinese prijedloge za odnosne predmete, te da svakom prigodom promiće djelatnost nacionalnih vijeća, koja je toliko važna za budućnost austrijskih naroda. U pregovorima između nacionalnih vijeća raznih naroda imaće vlasta jednu posredujuću i izravnajuću ulogu a valjda i široko i plodno polje svome radu.

Da se nove ustanove obrazuju, u elementarnom je interesu svih austrijskih naroda, da razborito i odano podupr djeļatnost dosadašnjih ustanova, jer inači nastao bi haos. Ministar predsjednik podsjeća i na veliku važnost da se riješi finansijski problem, te kaže: Nema gore stete i zločina protiv gospodarstva i kulture što napuštaju zaključenu pomoć na finansijskom polju. Zatim ministar predsjednik ponavlja svoja jučerašnja razlaganja o reviziji dualističke ustanove, te upogled budućeg položaja Bosne i Hercegovine kaže, da po njegovu mišljenju, odjeliti rješavanje tog pitanja jednom megijutom istrum od geografske, istorijske, kulturne i gospodarske sveze dvaju velikih jugoslavenskih sklopova, bilo bi u opreci sa prirodnim, zdravim uvjetima razvoja.

Zatim Kuća zapodijenu raspravu o hitnom prijedlogu Rumunja Isopescul-Grecula o političkoj situaciji što ju je Ugarska stvorila namjeravanim jednostranim rješavanjem dualističkog odnosa.

UGARSKA-HRVATSKA.

U ugarskoj zastupničkoj kući.

BUDIMPEŠTA, 22. Zastupnička Kuća. Grof Mihajlo Karoly obrazlaze svoj prijedlog, da se namah raspravi zakonska osnova o obrazovanju samostalne Ugarske; pozivaju vladu, da odmah napusti svoje mjesto i da ga prepusti demokratskoj vlasti; da se odmah sklopi mir; da se ugarske pukovnije posluži kući; da se savez s Djemalčem razvrgne; da se zbrani izvođenje živeža iz Ugarske. Na posao — reče na kraju govornik — inače lati se ja posla.

Wekerle uzmilje riječ.

Narodna stranka rada stopila se 48. om ustavnom strankom.

BUDIMPEŠTA, 23. Narodna stranka rada odlučila je danas na prijedlog grofa Tisze, da se raspusti. Ona će se pridružiti korporativno četresetskoškom ustavnoj stranci.

Objava Narodnoga Vijeća Slovenaca, Hrvata i Srba.

Središnji odbor izabran dne 5. listopada od narodnoga vijeća Slovenaca, Hrvata i Srba na skupštini odaslanika svih narodnih stranaka iz Hrvatske i Slavonije sa Rijekom, Dalmacijom, Bosne-Hercegovine, Istre, Trstu, Kranjsku, Goricu, Stejersku i Korušku te Bačku, Banatu, Baranju, Prekmurju i Megijuriju — sastao se dne 17., 18. i 19. listopada o. g. u Zagrebu i na tom sastanku je izabran svoje predsjedništvo kako slijedi: Dr Ante Korošec, predsjednik; potpredsjednici: Dr Ante Pavelić, Svetozar Dribičević; tajnici: Dr Srgjan Budisljević, Dr Mate Drinković, Dr Ivan Lorković.

Nadalje je izdvojena objava Narodnoga Vijeća u kojemu se u uvduto kaže: «Narodno Vijeće Slovenaca, Hrvata i Srba objavljuje iz svoje sjednice držane 17., 18. i 19. oktobra ove godine narodu Slovenaca, Hrvata i Srba, da od ovog časa, opunomoćeno od svih narodnih stranaka i grupa, preuzima u svoje ruke vođenje narodne politike. Od sada neće u općim narodnim pitanjima nijedna stranka ni grupa ni parlamentarna skupina više voditi nikakove posebne politike, ni zasebno stupiti u pregovore sa faktorima izvan naroda, nego će u svim tim pitanjima u buduće jedini predstavnik i odlučni čimbenik biti Narodno Vijeće.»

Narodno Vijeće postavlja za tim, za rješenje narodnog pitanja 5 temeljnih zahajeva.

Zatim je odbor prihvatio razne prijedloge.

DALMATINSKE VIJESTI

Ratna odlikovanja.

Njegovo se ces. i kralj. Apostolsko Veličanstvo premilostivo udostojišo podjeliti dječju krst za zasluge drugog razreda na crveno-bijeloj vrpci, u priznanje izvršna i požrtvovna službovanja pred neprijateljem, poljskom kuratu u prič. Marku Samardžiji, o. 23. str. puk. kod bos. herc. etap. bat. br. 13;

zlatni krst za zasluge s krunom na vrpci kolajne za hrabrost, u priznanje izvršna službovanja u osobitoj službi, poreznom upravitelju Ivanu Božaniću, od zem. fin. ravn. za Dalmaciju.

* *

Njegovo c. i k. Apostolsko Veličanstvo premilostivo se je udostojišo podjeliti previsnjom odlukom dneva 11. kolovoza o. g. u priznanje izvr

kratka bolovanja, u rodoljub i poštenjnik, u doba kad u nas živje javljati vinku, te je u sinjskoj imama njezinim, odu-

aslužnom rodoljubu

itelji i naše iskreno

12 o. m.: Gosp.

čnika, sudskog taj-

alost smrću suprige

III. Preminula je u

pesteli, u 56. godini

vrijednosti domaćica;

na majka siromahā.

i od početka rata,

i radost. Sin joj je

, a Marko, Rigo i

ander na frontama

na uviđel je strepli-

joj je veličanstven

suprug, obitelji

bio pošao k svojim

sudac, u Obrovcu

je vijest svakoga

osobito Obrovčane,

je dobrote i krasnih

Vrijedan i savjestan

ajbolju uspomenu.

m. u malo dana,

si sudbeni oficijal,

paranđaji. Pokojnik

čevan činovnik, te je

prof. književnog

bourni, i počasnim

oceanique de Geo-

uciviljeni brači i

rajsko uživanje.

st.

olske pošte za voj-

no je preporučivali

ravaju važne spise

vanog novca i vri-

listovnih posiljaka

ne smiju prepri-

pisima ograničena

dostava, optereće-

met obustavljen je i

3, 4, 192, 195, 198,

356, 357, 360, 361,

420, 427, 434, 440,

523, 530, 531, 532,

anski privatni pro-

335, 451, 452, 460,

4.

rava protiv Spire

zločina kragie.

savjetnik pl. Ros-

stupao je c. k. l.

optuženika branio

dine dana Adam

5000 kruna koje

ove tri godine što

ostade još 2600

sakriveno u kući,

uzeo bi sobom i

etka. Dne 15. jula

polozili haljetak sa

a. Dogje tu, da

eta Šaškić, Jeka

2 sati noći ugje u

na razgovor, te

je mogao da viđe

ojoj bio zadrije-

da u mlinu nema

u nema više ni

čanovilo se je da

u kragu nego

rujna 1917 okru-

upi, Mariji Guzović

oštencici priznao

adi.

učin.

eno im pitanje u

dok su potvrđili

arije žene Jovana

vorijeka sudbeni

novaca, a osudio

teške tamnice.

javljeno je suđu

Banjaluka prama

Sudbeno je po-

lo lještinu muškog

azil ozleđa i baš

i na nausnicam

dan je obavljenja

ili da se djelete

posobno da žive

na. Oružnici su

Antic Kovačić.

la je da je ugu-

zu ribarnice. Na

na stranu i da

lo u sīc, u kojem

na 3 pitanja koja

se sudbeni dvor

žbe.

Predsjedao je c. k. zem. savjetnik pl. Paitoni, državno odvjetništvo zastupao je c. k. l. državni odvjetnik Marcocchia a optuženiku branio branitelj s uređa dr. Talpo.

* * *

Na 19. o. m. bila je rasprava protiv Vasilija Čoso pok. Spire iz Žegara radi zločina izdajnog umorstva i zločina paleža.

Predsjedao je zemalj. savjetnik Graovaz, državno odvjetništvo zastupao je I. držav. odvjetnik Marcocchia, a branitelj je bio dr. Talpo.

Učin: Vasilija Čoso, već je tri godine općila s Lazom Babićem, postarijom čovjekom iz svojega sela. Ali, reg bi više radi zlostavljanja u kući i prezira seljana, taj je odnošao najednom Vasiliju dosadio, pa je nastojala da ga se riješi; paže je u god. 1917 zapalila kuću Laze Babića dok se on u njoj nalazio. Govorili su joj da ga se neće lako ostresti jer da je on nju općio, pak je išla k vraćaći Milici Ljubičići da joj raskine čare. Kađa ni to nije pomoglo, odluči ubiti Babića. Na 15. ožujka o. g. otiše za blagom u krš, imajući uza se sjejkir. Tu se nagje s Lazom, pa najednom zamahne sjejkiru i udari ga oštřimice u kosjerice, tako da se on odmah onesvještio i sutrađan podlegne rani. Vasilija je priznala odmah čin.

Na raspravi branila se, da kad je počinila umorstvo i zapalila kuću Babića nije znala šta radi. Budući da su porotnici odbili sva postavljena im pitanja optuženika je riješena od optužbe radi ova zločina.

Javni tužitelj uložio je ništovnu žaobu.

Druge dvije rasprave koje su bile uređene za ovo poronino zasjedanje morale su se odgođiti radi bolesti većine svjedoka. Time je ovo porotno zasedanje završeno.

Fondazione dotale «Nicolò cav. de Trigari».

E' aperto per l'anno 1919 il concorso per il conferimento di una dote nonché di un'altra non conferita per l'anno 1918 della fondazione dotale «Nicolò cav. de Trigari», commendatore dell'ordine imperiale di Francesco Giuseppe I., cavaliere dell'ordine imperiale della corona ferrea di III. classe, commendatore dell'ordine pontificio di S. Silvestro, fu Podestà di Zara nell'importo di corone 600 catuna.

Sono chiamate al godimento di questa dote giovani di buoni costumi, bisognose, nate a Zara e figlie di uno zaratinio, che intendono contrarre matrimonio nel mese di gennaio 1919.

La dote verrà conferita di preferenza all'aspirante che fosse consanguinea od affini agli eredi del fondatore.

Il diritto di conferimento della dote e la scelta della persona da doftarsi son riservati agli eredi del fondatore, Remigio cav. de Trigari ed Emma ved. Ivanics, ai quali le aspiranti presenteranno, alla più lunga sino al 15 dicembre 1918 le loro domande in iscritto corredate dai seguenti documenti: a) fede di nascita delle aspiranti; b) fede di nascita dei loro padri. L'esborso della dote seguirà dagli stessi eredi, verso presentazione della fede matrimoniale.

Umrla nepoznata prosjakinja.

Zupski Ured Vojnić (kod Šinja) javlja nam s molbom da objavimo:

U ovom župi preminula je naglo dne 1. ožujka neka siromašica, koja je došla da prosi. Do danas pak nije bilo moguće dozvati tko je, ni odakle je. Samo pokojnica govorila je seljacima, da se zove Mara Babić iz Študenaca. Nu prema učinjenim izviđima na tamošnji zupski ured i općinu od c. k. suda u Šinju, nije se moglo ništa dozvati.

Tko bi znao što god o pokojnici, nek izvjesti ovaj župski ured, e da se uzmognе uređovati.

Pokojnica imala po prilici 20–26 godina, malo je bila suluđasta i obično bi pjevala.

Legittimazioni per pescatori civili.

L. i. r. Governo marittimo di Trieste ha disposto, che tutti i pescatori civili che esercitano la pesca a scopo industriale, casalingo o sportivo devono essere muniti di una legittimazione personale, estradata dall'i. r. ufficio di porto del sotto circondario marittimo al quale appartiene la barca da pesca. Per il sotto circondario marittimo di Zara le legittimazioni potranno essere ritirate durante le ore d'ufficio presso l'i. r. Capitanato di porto e s. m. in Zara, a tutto 30 ottobre a. c. I natanti incaricati della sorveglianza della costa hanno il diritto di chiedere ad ogni pescatore, sia di giorno, che di notte, l'esibizione del certificato di legittimazione.

Crveni Krst. — Croce Rossa.

Per onorare la memoria della def. sig.ra Anna ved. Luxardo, nata Klaić: Deutschmann Giuseppe i. r. segr. lugot. cor. 3; Gligo Nicolò i. r. revid. cont. di finanza cor. 10.

La famiglia di Luigi Lorenzutti ha elargito cor. 2 per onorare la memoria della def. Maria Šćuka.

Oblazone.

Il signor dr. Miho Luxardo per onorare la memoria della defunta di lui madre Anna ved. Luxardo nata Klaić ha elargito quale offerta a vantaggio del locale Asilo delle Orfanelle l'importo di cor. 100.

Il comitato dirigente l'Asilo esprime con questo mezzo al generoso oblazore i più sentiti ringrazimenti.

GOSPODARSTVO.

Padanje cijena vinu u Gumpoldskirchenškim vinogradima.

Prodaja ljetosnjeg vina u okolicu Gumpoldskirchenškog vinograda. Na tome cijene ljetosnjem vinu naime 12–15 kruna po litru. Ono nekoliko interesantnije, ponajviše bečki gospodari, koji su došli kupovati, nudili su samo 4–5 kruna za litar, a opravdali su ovu cijenu time, što je vino slabije vrsti a obilno je udrođilo. Zastojem u prodaji vina došli su proizvoditelji u veliku nepriliku, jer nemaju dosta bačava da spremi ljetosnjem vino. Na padanje cijena utjecali su i odnogaži na ugarskom vinskom tržištu, gdje su cijene uslijed vrlo obilne berbe takozje jako pale.

Padanje cijena vinu u Ugarskoj i Hrvatskoj.

«Hrvatski Lloyd» od 12 o. m. piše: Već zadnji put smo javili da je cijena vinu znatno pala i ako se kod nas jošte ne opaža kakova promjena na vinskom tržištu. Ovog tjedna se opet iz Ugarske javlja da je cijena vinu ovogodišnje berbe rapidno pala, da papače se govori o cijeni vina od kr. 2.80 po litru. Kao razlog ovom rapidnom padanju navaja se, da će onim časom kad nastupi mir, vojske posvema prestati kupovati vino, a danas je vojska glavni konsument.

Mi držimo da nema razloga tako naglom padanju cijena, premda smo uvjereni, da ovogodišnje vino neće nidaleka biti u takovoj cijeni kao prošlogodišnje uslijed slabe kakovje.

Još prije 16 dana — pišu «Narodne Novine» — prodavaju se na veliko ovogodišnji mošt po kr. 10 i 11 litra. Nakon sloma Bugarske, te vijesti o miru, a donekle i radi nestasice bačava i predviđenih prometnih zapreka počela je cijena mošt, odnosno vinu rapidno padati, pa su vinogradari i vinski trgovci, kako je pojmljivo, vrlo uzrujani, naročito oni, koji su ga prije ovih svjetskih događaja kupovali. «Az Est» javlja, da je u Ugarskoj cijena ovogodišnjem vinu pala na kr. 2.50 do kr. 3 po litru. Iz Slavonije i Srijeme javljuju nam opet prijatelji, da se od nazad pet šest dana prodaje ovogodišnje vino po kr. 4 do kr. 5 litra. Ako se cijene ne dignu, ovo će padanje biti prava ovogodišnja tragedija u vinskoj trgovini.

Telegrammi della Redazione.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Bollettino dello stato maggiore generale austro-ungarico.

VIENNA 22. Si comunica ufficialmente:

22 ottobre 1918.

Teatro della guerra italiano:

Ieri nelle primissime ore del mattino riesci al nemico, nella regione del monte Sisemol,

Interesantna novost!

sve postolarnice, postolare i t. d. uklanja sve manje drugih zaštitnih i nadomjesnih poplata

Gibljiv-elastičan poplat od pletene željezne žice
nevijljiv pričvršćen na postol. Tih, lagani hod, dužanje isključeno. Može se lako pribiti i odalečiti nakon istrošenja.

Najbolja, najtrajnija zaštita za poplate.

Proizvaja se u 6 različitih veličina t. j. u Br. 30, 32, 34,

36, 38, 40, 42, 44 i 46.

Cijena pojedinačnog paru uklju-

čivo vijke za pričvršćivanje

Kr. 5.20.

Grosistička i preprodavačnica znatan ponost

sključiva prodaja za Dalmaciju, Bosnu-

Hercegovinu i Istru kod tvrtke

BRAĆA KLEIN — ZADAR (Dalmacija).

Parovi šalju se na uzorak uz pouzeće Kr. 5.50 uključivo poštarnu i pakovanje ili uz isplatu unaprijed.

Preuzimlje narudžbe svakovrsnih pečata iz gume i mjeri za pečatni vosak uz tvorničku cijenu. Brza izradba.

Fratelli Mandel & Nipote

BANCA CAMBIO-VALUTE — ZARA

ACQUISTA E VENDE ogni sorta di effetti pubblici Cartelle di lotteria, monete secondo il listino di giornata. Raccomandabili: *Lettore di pegno 4 1/2 del Credito fondiario dalmato Obbligazioni provinciali dalmate 4%*. *Lettore di pegno 4 1/2 o 4% della Banca Commerciale di Budapest.* — *Lettore di pegno della Cassa di risparmio di Budapest 4%.* — *Prestito ferroviario Bulgaro al 6 e 5%.* — *Obbligazioni ferroviarie della Bosnia-Erzegovina 4 1/2%.*

ACCORDA SOVVENZIONI sopra Carte di Valore all'usuale tasso d'interesse.

CEDE Cartelle di lotteria, verso pagamento a rate mensili. — Raccomandabili: *Città di Vienna 1874 Vinc. princ. Cor. 400.000, in rate mensili di Cor. 20.*

Credito fondiario Austriaco 3%. Vinc. princ. Cor. 100.000, in rate mensili di Cor. 10.

Credito Mobiliare Aust. 1858. Vincita princ. Cor. 300.000, in rate mensili di Cor. 20.

Banca Ipotecaria Ungherese 4%. Vincita princ. Cor. 70.000, in rate mensili di Cor. 10. *Lotti Turchi 1870 da fchi 400.* Vinc. principale fchi 600.000, in rate mensili di Cor. 8.

Gruppo Croci rosse Austriache, Italiane ed Ungheresi. Vincita princ. Cor. 125.000, in rate mensili di Cor. 6. *Singole cartelle Cor. 2 ecc.*

ACCETTA versamenti di denaro fissi e in Conto Corrente, con restituzione senza preavviso, verso un interesse annuo di 4%.

RILASCIÀ Assegni bancari sulle principali piazze d'Europa e s'incarica di tutte le operazioni d'incasso, versamenti e simili richieste dei propri clienti, senza alcun i spesa.

ASSICURA Cartelle di lotteria Obbligazioni contro la perdita derivante dall'ammortizzazione, alle condizioni generalmente stabiliti.

ASSUME Assicurazioni nei rami: *Incendi, Vita, Accidenti Furto con incasso, quale Agenzia Principale delle Assicurazioni Generali di Trieste.*

Naklada školskih knjiga i dopisnica

Skladište papira i kancelarijskih potrepština

MERCUR E. Mikula - Žadar, ulica sv. Vida 11.

Nugja: Umjetničkih dopisnica i Ljubavnih od 12 do 30 h. — Školskih potrepština osobito Žadaćnica. — Listova, Kuverata i Računa štampanih za trgovce. — Felđpost 1000 ko nađa Kr. 12. — Cigaretnog papira: Walde's II. 100/80 Kr. 18. — I. 100/60 Kr. 20. — Special (kao Job i Club) 100/100 Kr. 18. — Samum II. 120/80 Kr. —

Fotografskih potrepština. — Trgovačkih knjiga svake vrsti i veličine.

E-mailiranih tablica
za groblje
sa i bez fotografije

= za dučane i za urede. = Električna Baterija K 3.
komplet K 6.

„MAGNET“

žepne lampe
svijetle bez baterije.

Pečat od gume i mjeri.

Novosti! Slika N. V. Cara KARLA I. u bojama, veličina 73x50, Kruna 3:50. Okvira svake vrsti i veličine jeftino. — Špaga od papira od 1/2 do 6 mm.
POTPLATE od kože za postole, samo za trgovce i postolare na veliko.

OGLAS.

Općinska štedionica u Benkovcu ukamaće sve štedioničke uložke od 15. prosinca 1916. do daljnega sa 4% (četiri posto) čisto, što se ovime do sveopćeg znanja stavlja.

ODBOR.

Acetilenički lampi i gorila
(Beccu:ct)

— osobito u aluminiuum za rilatie —
Kartica za mastiti robu
svake vrsti i boje.

Sapuna za pranje komad Kr. 2:50.
Sapuna od minisa " " 3:50.
Sapuna od tojete " " 3:60.
Cetaka (Brušinica) " " 3:20.

ZASTUPSTVO - ZADAR
Poštanski prethmac 74.

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK

Zastupstva za špeditorske poslove: Zadar, Split, Sarajevo, Dubrovnik, Kotor, Trst, Rijeka, Prag, Drinopolje, Aussig, Beograd, Braila, Brno, Buchs Budimpešta, Carigrad, Hamburg, Lindau, Rotterdam, Solun, Frankfurt, Beč.

Preuzimlje narudžbe svakovrsnih pečata iz gume i mjeri za pečatni vosak uz tvorničku cijenu. Brza izradba.

OPĆINSKA ŠTEDIONICA u OBROVCU

Ulošci: 30 septembra 1918 K 486.856:70

Ukamaće uloške koncem svakoga polugodišta sa

5% čistih

Za uloške jamči općina obrovačka sa svom poreznom snagom i cijelom svojom imovinom.

Pod državnim je nadzorom.

Uživa pupilarnu sigurnost, te se po tome primaju na priplod maloljetnički, sirotinjski i crkveni polozi.

Rentovni porez plaća štedionica iz vlastitog.